

Poeta Albert

LLIBRES / POESIA / 29 GENER, 2019

Edicions Vitelha ha publicat els poemes de Víctor Català, recollits en volum de títol triple *Llibre blanc – Policromi – Tríptic*. D'entrada, cal reconèixer la feina que fa l'editorial des de fa uns quants anys editant clàssics catalans —*Poesia catalana del barroc. Antologia* (2006), n'és un exemple, però també les edicions de les obres de Joan Ramis— o autors més contemporanis —Enric Casasses, editor del present volum, hi ha publicat també *Intent de comentar-hi el poema d'en Joan Maragall* (2014).

Ja fa uns anys que Club Editor ha anat reeditant les obres de Víctor Català. Va ser el torn d'*Un film (3.000 metres)* i darrerament estan publicant tots els contes de l'autora de l'Escaleta. Per tant, Català no deixa de ser una autora de certa actualitat. És interessant que justament ara apareguin els seus poemes i que tothom els pugui tenir a l'abast en una edició moderna i ben feta. Enric Casasses explica al pròleg la poca fortuna que han tingut aquests poemes al llarg dels anys. Només una lectura favorable i profunda feta per Miquel y Planas a *Juventut* l'any 1905, el mateix any que es va publicar *Llibre blanc*—i *Solitud*.

Les tres parts del títol concorden —sorpresa!— amb les tres parts del llibre. Són pràcticament tres llibres diferents. Tant per estil com per contingut cada part es comporta de manera autònoma. Ara bé, hi ha una certa continuïtat que permet llegir el llibre de manera més o menys seguida sense perdre's.

Tota la primera part, ja des del poema-pròleg que és *Llibre blanc*, és un joc d'erotismes més o menys evidents. Està dedicada a presentar situacions que tendeixen a l'estètica rococó. De fet el poema-pròleg que obre el llibre parla d'una Marqueseta de Watteau, que fa referència, i així ho indica també Casasses, al pintor Antoine Watteau. No és l'únic artista que trobarem: més endavant veurem un Rafael caminant entotsolat pel Trastevere. En general, com en tota estètica rococó i més o menys llibertina, hi ha un joc de seduccions, la tensió sexual és constant. Per exemple *Frivolité* explica que Maria Antonieta passeja trista, acompanyada de la seva cort, i només troba consol i amor en el tacte i la mirada d'un anyellet. El poema acaba així:

«I en tant pel mig dels arbres
los Marquesets cofois,
traient de ses butxaques
l'espill amb mànec d'or,
assagen les mirades
del càndid anyelló.»

En general el to es lleuger, com pertoca a aquestes escenes. En algun moment la lleugeresa amb la que parla de l'adulteri o de les gestes amoroses d'alguns personatges fa pensar més

en Bocaccio que no pas en Watteau o Fragonard.

Seria interessant també d'observar-ho des d'una perspectiva de gènere, ja que per bé que alguns personatges femenins són unes damiselles més o menys bledes, en aquests amors que relata Víctor Català, tenen una mena de força que doblega o ridiculitza els mascles.

Formalment és també curiós. Generalment utilitza versos d'art menor, però en alguns casos hi ha versos que no només són llargs sinó que fa servir mètriques relativament poc habituals. A *Espills* trobem uns hendecasil·labs amb dos hemistiquis de 5+5 essent el primer femení. Més endavant al poema misteris trobem un vers llarg que trenca amb la tònica anterior: versos de catorze síl·labes —7+7, amb un primer hemistiqui femení, també. En definitiva, no deixa de ser una adaptació d'unes formes pròpies dels romanços i que, en aquests poemes més aviat narratius, funciona perfectament.

Com *Llibre blanc*, *Policromi* comença amb un poema dirigit al lector. En tots dos casos hom podria pensar que es tracta d'una *captatio*, però realment a *Policromi* es tracta d'unes instruccions sobre com llegir. És a dir, en un mostra de caràcter, Víctor Català no demana al lector que llegeixi amb benevolència els seus versos, sinó que li dóna indicacions per poder-los entendre i gaudir sense acabar decebut o perdut:

«Anàrquiques, revesses de fons i de mesura,
fruits naturals del viure proteic i bullidor,
no 's van forjà' eixes notes segons literatura
que eixiren com volgueren del motlle de mon cor.

No hi cerquis primmirades fineses acadèmiques,
no hi cerquis ardidesses sublimes del pensament;
cerca-hi tan sols reflexes de sensacions endèmiques
que en altres dies feren mon goig i mon turment.»

Hi ha diversos exemples de *captatio*, o poemes dirigits al lector, que trenquen esquemes: Francesc Vicent Garcia, rector de Vallfogona, acaba el poema al lector dient-li (dient-nos) que és un ase —«en terra estigues sossegat o ab ira, / sempre, pio lector, seràs un ase»—; Baudelaire *rebaixa* l'estatus del poeta al d'home corrent, al de l'existència fugaç enmig d'un Bulevard —«Ja el coneixes, lector, aquest monstre sensible / hipòcrita lector, semblant meu, i germà!»— No ens trobem davant d'un cas tan radical, però sí que hi ha una certa voluntat de no cedir en res, ni tan sols en una possible lectura no desitjada. D'altra banda, a part de certes solucions força creatives, els versos de Víctor Català caminen perfectament.

L'oca blanca: si els cignes anglesos són propietat de la reina, l'oca blanca de Víctor Català és l'animal del poble. Així com hi ha el cavall majestuós, palafre de grans guerrers, el ruc és l'equí del poble, que puja tarteres carregat amb els trastos. Aquesta és, aproximadament, la lectura que en fa Enric Casasses al pròleg

Ara bé, també aquesta oca pot fer pensar tant en Caterina Albert com en qualsevol dona vivaç i amb desig:

«No té company, ni n'ha tingut;
viu sens parella i sola, sola,
en la florida quietud
plena de llirs i corretjola...»

Hi hauria un cert elogi, si ens ho volem mirar així, de la dona que viu sola gaudint de la vida, que no li cal ser reina —«després de rendida jugà, / surt l'oca blanca igual qu' un cigne». El cigne està lligat a certa majestuositat, l'oca, en canvi, una granja. Però realment, després de jugar en un *salt d'aigua* no hi ha cap diferència entre reina i grangera. Uns versos més avall, assimila directament l'aigua amb la sement de l'amant que no hi és — figura que ja apareix al poema *Misteris*.

Hi ha, sovint, l'elogi a la vida, diguem-ne, petita: com l'oca que s'assimila al cigne, en un altre poema castiga la Joventut i l'Hermosura per burlar-se del pas del temps, en un elogi a la humilitat. O bé un Rafael que ho té tot i passeja trist per Roma, només s'alegra en veure la bellesa de la Fornarina (contraposada a l'amor que li professa la filla d'un cardenal).

La darrera part del llibre, *Tríptic*, és un triple cant a una vida que desapareix: uns pescadors que surten a trenc d'alba amb una barca antiga, tot depèn de les habilitats treballades durant segles; el segon parla d'un camperol que veu passar un tren, símbol de

tot progrés tècnic i social —amb la inevitable desaparició del món del protagonista; el tercer parla d'un romeu, d'un peregrí o d'un vagabund que tresca per planes i muntanyes buscant el seu més alt destí. Són tres poemes més aviat llargs, però el vers funciona, camina i empeny a llegir com si fos una narració qualsevol de Víctor Català. En general, tot el volum és un cant a l'erotisme i a la «manera antiga», que diu Casasses, encara que «la visió que dóna de la societat antiga i moderna és domelidorament crítica». No s'adapta fàcilment als cànons, ni els de bellesa ni els de moral; no renuncien, ni l'autora ni els personatges, als destins que s'han fixat.

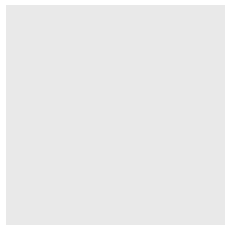
ETIQUETES: [CATERINA ALBERT](#) [ENRIC CASASSES](#) [MIQUEL Y PLANAS](#) [POESIA](#) [VÍCTOR CATALÀ](#) [VITEL·LA](#)

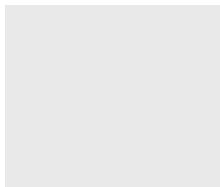
GERARD CISNEROS | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Manresa, 1989). És llicenciat en Filosofia a la Universitat de Barcelona i màster en Estudis Avancats en Llengua i Literatura Catalanes. Es dedica a la docència en educació secundària. Ha publicat el llibre de poemes *D'epitalami, res*, (Metèora, 2017; Premi Cadaqués a Rosa Leveroni), la plaquette «Bolets» (Gnurf, 2012) i les traduccions *Poeta de les Cendres*, de Pasolini (Edicions Poncianes, 2015) i la selecció de poemes «Milestones, 13», d'Allen Ginsberg (Edicions Poncianes, 2015).

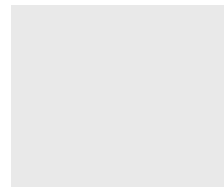
Articles relacionats

Caterina Albert Paradís o Víctor Català o la senyora Catalina de can Ponton

Homer per a uns felicos molts

La ira d'Aquil·les canta de nou (II)

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
Copyleft

© LA LECTORA 2018